

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാഭേശികായ നമഃ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ ഉദ്ധവഗീതാസു
॥ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാഭേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച

സത്യം രജസ്സമ ഇതി ഗുണാ ബുദ്ധേർന ചാത്മനഃ |
സത്തേനാനായതമൗ ഹന്യാത് സത്യം സത്തേന ചൈവ ഹി || 8.1 ||

സത്യാദ് ധർമോ ദിവേദ് വൃദ്ധാത് പുംസോ മദ്ദക്തിലക്ഷണഃ |
സാത്തികോപാസയാ സത്യം തതോ ധർമഃ പ്രവർതതേ || 8.2 ||

ധർമോ രജസ്സമോ ഹന്യാത് സത്യവൃദ്ധിരനുത്തമഃ |
ആശു നശ്യതി തന്മൂലോ ഹ്യധർമ ഉദയേ ഹതേ || 8.3 ||

ആഗമോഽപഃ പ്രജാ ദേശഃ കാലഃ കർമ ച ജൻമ ച |
ധ്യാനം മന്ത്രോഽഥ സംസ്കാരോ ദശൈതേ ഗുണഹേതവഃ || 8.4 ||

തത്തത്സാത്തികമേവൈഷാം യദ് യദ് വൃദ്ധാഃ പ്രചക്ഷതേ |
നിന്ദന്തി താമസം തത്തദ് രാജസം തദുപേക്ഷിതം || 8.5 ||

സാത്തികാൻയേവ സേവേത പുമാൻ സത്യവിവൃദ്ധയേ |
തതോ ധർമസ്തതോ ഇതാനം യാവത്സ്മൃതിരപോഹനം || 8.6 ||

വേണുസംഘർഷജോ വഹ്നിർദഗ്ധാ ശാമ്യതി തദ് വനം |
ഏവം ഗുണവ്യത്യയജോ ദേഹഃ ശാമ്യതി തത്ക്രിയഃ || 8.7 ||

ശ്രീഉദ്ധവ ഉവാച

വിദന്തി മർത്യാഃ പ്രായേണ വിഷയാൻ പദമാപദാം |
തഥാപി ഭുഞ്ജതേ കൃഷ്ണ തത്കഥം ശ്വഖരാജവത് || 8.8 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

അഹമിത്യന്യമാബുദ്ധിഃ പ്രമത്തസ്യ യഥാ ഹൃദി |
ഉത്സർപതി രജോ ഘോരം തതോ വൈകാരികം മനഃ || 8.9 ||

രജോയുക്തസ്യ മനസഃ സങ്കൽപഃ സവികൽപകഃ |
തതഃ കാമോ ഗുണധ്യാനാദ് ദുഃസഹഃ സ്യാദ്ധി ദുർമതേഃ || 8.10 ||

കരോതി കാമവശഗഃ കർമാൺയവിജിതേന്ദ്രിയഃ |
ദുഃഖോദർകാണി സമ്പശ്യൻ രജോവേഗവിമോഹിതഃ || 8.11 ||

രജസ്തമോഭ്യാം യദപി വിദ്വാൻ വിക്ഷിപ്തധീഃ പുനഃ |
അതന്ദ്രിതോ മനോ യുഞ്ജൻ ദോഷദൃഷ്ടിർന സഞ്ജതേ || 8.12 ||

അപ്രമത്തോന്മുയുഞ്ജീത മനോ മയൂർപയഃശരണൈഃ |
അനിർവിണ്ണോ യഥാകാലം ജിതശ്യാസോ ജിതാസനഃ || 8.13 ||

ഏതാവാനു യോഗ ആദിഷ്ടോ മച്ഛിഷ്യൈഃ സനകാദിഭിഃ |
സർവതോ മന ആകൃഷ്ട മയുദ്ധ്വീവേശ്യതേ യഥാ || 8.14 ||

ശ്രീഉദ്ധവ ഉവാച

യദാ ത്വം സനകാദിഭ്യോ യേന രൂപേണ കേശവ |
യോഗമാദിഷ്ടവാനേതദ് രൂപമിച്ഛാമി വേദിതും || 8.15 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

പുത്രാ ഹിരൺയഗർഭസ്യ മാനസാഃ സനകാദയഃ |
പപ്രച്ഛുഃ പിതരം സൂക്ഷ്മാം യോഗസൈകാന്തികീം ഗതിം || 8.16 ||

സനകാദയ ഉഘഃ

ഗുണേഷ്വാവിശതേ ചേതോ ഗുണാശ്ചേതസി ച പ്രഭോ |
കഥമന്യോന്യസംത്യാഗോ മുമുക്ഷോരതിതിതീർഷോഃ || 8.17 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

ഏവം പുഷ്പോ മഹാഭേദഃ സ്വയംഭൂർഭൂതഭാവനഃ |
ധ്യായമാനഃ പ്രശ്നബീജം നാഭ്യപദ്യത കർമ്മധീഃ ||8.18 ||

സ മാമചിന്തയദ് ഭേദഃ പ്രശ്നപാരതിതീർഷയാ |
തസ്യാഹം ഹംസരൂപേണ സകാശമഗമം തദാ ||8.19 ||

ദൃഷ്ട്വാ മാം ത ഉപവ്രജ്യ കൃത്യ പാദാഭിവന്ദനം |
ബ്രഹ്മാണമഗ്രതഃ കൃത്വാ പപ്രച്ഛുഃ കോ ഭവാനിതി ||8.20 ||

ഇത്യഹം മുനിഭിഃ പുഷ്പസ്തത്ത്വജിജ്ഞാസുഭിസ്തദാ |
യദവോചമഹം തേഭ്യസ്തദുദ്ധവ നിബോധ മേ ||8.21 ||

വസ്തൂനോ യദ്യനാനാത്യാത്മാനഃ പ്രശ്ന ഇൗദൃശഃ |
കഥം ഘടേത വോ വിപ്രാ വക്തൂർവാ മേ ക ആശ്രയഃ ||8.22 ||

പഞ്ചാത്മകേഷു ഭൂതേഷു സമാനേഷു ച വസ്തുതഃ |
കോ ഭവാനിതി വഃ പ്രശ്നോ വാചാരംഭോ ഹ്യനർഥകഃ ||8.23 ||

മനസാ വചസാ ദൃഷ്ട്വാ ഗൃഹ്യത്യേന്ദ്രൈരപീന്ദ്രിയൈഃ |
അഹമേവ ന മത്തോന്യദിതി ബുധ്യധ്വമഞ്ജസാ ||8.24 ||

ഗുണേഷ്വാവിശതേ ചേതോ ഗുണാശ്ചേതസി ച പ്രജാഃ |
ജീവസ്യ ദേഹ ഉഭയം ഗുണാശ്ചേതോ മദാത്മാനഃ ||8.25 ||

ഗുണേഷു ചാവിശച്ചിത്തമഭീക്ഷ്ണം ഗുണസേവയാ |
ഗുണാശ്ച ചിത്തപ്രഭവാ മദ്രൂപ ഉഭയം ത്യജേത് ||8.26 ||

ജാഗ്രത് സ്വപ്നഃ സുഷുപ്തം ച ഗുണതോ ബുദ്ധിവൃത്തയഃ |
താസാം വിലക്ഷണോ ജീവഃ സാക്ഷിത്യേന വിനിശ്ചിതഃ ||8.27 ||

യർഹി സംസൃതിബന്ധോഽയമാത്മനോ ഗുണവൃത്തിഭഃ |
മയി തുർയേ സ്ഥിതോ ജഹ്യാത് ത്യാഗസ്തദ്ഗുണചേതസാം || 8.28 ||

അഹങ്കാരകൃതം ബന്ധമാത്മനോഽർഥവിപര്യയം |
വിദ്വാൻ നിർവിദ്യ സംസാരചിന്താം തുർയേ സ്ഥിതസ്ത്യജേത് || 8.29 ||

യാവന്നാനാർഥധീഃ പുംസോ ന നിവർത്തേത യുക്തിഭിഃ |
ജാഗർത്യപി സ്വപന്നജ്ഞഃ സ്വപ്നേ ജാഗരണം യഥാ || 8.30 ||

അസത്ത്വാദാത്മനോഽന്വേഷാം ഭാവാനാം തത്കൃതാ ഭിദാ |
ഗതയോ ഹേതവശ്ചാസ്യ മൃഷാ സ്വപ്നഭൃശോ യഥാ || 8.31 ||

യോ ജാഗരേ ബഹിരനുകുലേണധർമിണോഽർഥമാൻ
ഭുക്തേ സമസ്തകരണൈർഹൃദി തത്സദുക്ഷാൻ |
സ്വപ്നേ സുഷുപ്തേ ഉപസംഹാരതേ സ ഏകഃ
സ്മൃത്യൻവയാത്രതിഗുണവൃത്തിദുഗിന്ദിയേശഃ || 8.32 ||

ഏവം വിമൃശ്യ ഗുണതോ മനസസ്തർയവസ്ഥാ
മൻമായയാ മയി കൃതാ ഇതി നിശ്ചിതാർഥാഃ |
സംഹരിദ്യ ഹാർദമനുമാനസദുക്തിതീക്ഷ്ണ -
ഇത്താനാസിനാ ഭജത മാഖിലസംശയാധിം || 8.33 ||

ഈക്ഷേത വിഭ്രമമിദം മനസോ വിലാസം
ദൃഷ്ടം വിനഷ്ടമതിലോലമലാതചക്രം |
വിജ്ഞാനമേകമുരുധേവ വിഭാതി മായാ
സ്വപ്നസ്ത്രിധാ ഗുണവിസർഗകൃതോ വികൽപഃ || 8.34 ||

ദൃഷ്ടിം തതഃ പ്രതിനിവർത്യ നിവൃത്തത്യുഷ്ണ -
സ്തൂഷ്ണിം ഭവേന്നിജസുഖാനുഭവോ നിരീഹഃ |

സന്ദൃശ്യതേ ക്വ ച യദീദമവസ്തുബുദ്ധ്യാ
ത്യക്തം ഭ്രമായ ന ഭവേത് സ്യുതിരാനിപാതാത് ||8.35 ||

ദേഹം ച നശ്വരമവസ്ഥിതമുത്ഥിതം വാ
സിദ്ധോ ന പശ്യതി യതോദ്യോഗമത് സ്വരൂപം |
ദൈവാദപേതമമ ദൈവവശാദുപേതം
വാസോ യഥാ പരികൃതം മദിരാമദാസഃ ||8.36 ||

ദേഹോഽപി ദൈവവശഗഃ ഖലു കർമ യാവത്
സ്വാരംഭകം പ്രതിസമീക്ഷത ഏവ സാസുഃ |
തം സപ്രപഞ്ചമധിരൂഢസമാധിയോഗഃ
സ്വാപ്നം പുനർന ഭജതേ പ്രതിബുദ്ധവസ്തുഃ ||8.37 ||

മയൈതദുക്തം വോ വിപ്രാ ഗുഹ്യം യത് സാംഖ്യയോഗയോഃ |
ജാനീത മാഹ്നീഗതം യജ്ഞം യുഷ്മദ്ധർമവിവക്ഷയാ ||8.38 ||

അഹം യോഗസ്യ സാംഖ്യസ്യ സത്യസ്യർത്ഥസ്യ തേജസഃ |
പരായണം ദ്വിജശ്രേഷ്ഠഃ ശ്രിയഃ കീർത്തേർദമസ്യ ച ||8.39 ||

മാം ഭജന്തി ഗുണാഃ സർവേ നിർഗുണം നിരപേക്ഷകം |
സുഹൃദം പ്രിയമാത്മാനം സാമ്യാസംഗാദയോഽഗുണാഃ ||8.40 ||

ഇതി മേ ഛിന്നസന്ദേഹാ മൂനയഃ സനകാദയഃ |
സഭാജയിത്യാ പരയാ ഭക്ത്യാഗൃണത സംസ്തവൈഃ ||8.41 ||

തൈരഹം പുജിതഃ സമ്യക് സംസ്കൃതഃ പരമർഷിഭിഃ |
പ്രത്യേയായ സ്വകം ധാമ പശ്യതഃ പരമേഷ്വിനഃ ||8.42 ||

|| ഇതി ഉദ്ധവഗീതാസു അഷ്ടമോധ്യായഃ സമാപ്തഃ ||